No. 1700 Zaterdag 29 Juli 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Hoedenindustrie en Vlechtonderwijs.

IX.

Het Vlechtstroo 3.

Hier op Curaçao, waar men nog al gediend is van het *laisser-aller-systeem*, zullen de bepalingen in het vorig artikel opgesomd, voor menigeen nog al draconisch en hardhandig klinken. Toch is dit laatste meer schijn dan werkelijkheid. De strafbepalingen in Holland in de nieuwe boterwet en de strafverordeningen in verschillende gemeenten op het vervalschen van melk, enz. zijn vrij wat strenger, en gaan toch van dezelfde grondgedachte uit.

Het geldt hier een volksindustrie, die voorspoed en welvaart kan brengen onder de arme bevolking, van een knellenden druk, van een onrechtvaardige belemmering en tegenwerking te bevrijden.

Er kan niets tegen zijn, — in tegendeel alles pleit er vóór, — om zoo dra mogelijk aan de knoeierijen, aan de oneerlijke en bedriegelijke praktijken, die met het vlechtstroo plaats vinden, een einde te maken.

Indien het Gouvernement zijn steun aan die bepalingen zou willen verleenen, — en daarvan hangt in hoofdzaak de goede werking dezer bepalingen af, — dan zullen de moeilijkheden voor onze Curaçaosche kooplieden, die stroo invoeren, al zeer luttel en gering zijn. De eigenlijke druk wordt feitelijk uitgeoefend op de handelaren in Maracaibo. En ook aan deze heeren stelt deze nieuwe wet geen overdreven eischen noch onoverkomelijke bezwaren. Ook deze heeren kunnen weer den druk dezer wetsbepalingen voor een groot gedeelte van zich afwentelen en overbrengen op de kustbewoners langs de golf van Maracaibo, die het palmstroo oogsten en prepareeren. Zoodra de kooplieden in Maracaibo voet bij stuk houden en vlakaf weigeren het stroo te accepteeren, dat niet strikt beantwoordt aan de Curaçaosche bepalingen, zullen deze luitjes (die het stroo prepareeren) niet voor een tweeden en stellig niet voor een derden keer een vruchtelooze poging aanwenden, om nietswaardig stroo van de hand te doen, maar van zelf door den nood en in hun eigen belang er toe overgaan om alleen rijpe palmbladeren te oogsten en op meer zorgvuldige wijze te prepareeren. Vooral wanneer hun door ondervinding blijkt, dat zij voor stroo van 1ste kwaliteit betere betaling krijgen, is van zelf de prikkel aanwezig, om zooveel mogelijk superieure kwaliteit af te leveren.

Een groot deel van het stroo, dat op Curaçao komt, wordt in Maracaibo zelf door de exporteurs tot balen verpakt. Dat werk zal hun voortaan veel gemakkelijker vallen en heel wat minder moeite kosten. Nu behoeven zij in elken baal slechts *één* kwaliteit stroo te verpakken, terwijl zij vroeger zorgvuldig het slechte stroo tusschen het goede in een baal moesten verbergen en wegsmokkelen.

Velen maken zich reeds ongerust, dat, wanneer deze bepalingen in werking treden, de prijs van het hoedenstroo noodzakelijk veel duurder zal worden.

Deze vrees is ongegrond en steunt op niets. Alleen de eerste maand kan deze nieuwe wetgeving eenige meerdere moeite veroorzaken, doch na eenigen tijd loopt alles van een leien dakje, zoodat hoogere kosten dus niet zouden gemotiveerd worden. De meeste menschen weten niet, dat ook *nu* de prijzen van het vlechtstroo niet door Maracaibo, doch door de stroohandelaars van Curaçao worden vastgesteld. Hierbij wordt in 't geheel geen rekening gehouden met de armoede der bevolking, doch hoofdzakelijk de meer of minder groote voorraad van stroo op Curaçao aanwezig geeft den doorslag.

Doch ook al zou de prijs van het stroo wat duurder worden, daar is op zich zelf niets tegen. Vooral de prijs van het 1ste kwaliteit stroo mag gerust iets duurder worden. Die hoogere prijs wordt dan vrijwel gecompenseerd door de betere kwaliteit van het stroo, zoodat de vlechtster geen slecht stroo meer als waardelooze afval behoeft weg te werpen.

Wil men met deze nieuwe bepalingen succès beleven, dan zal ook een eerste vereischte zijn, onmiddellijk bij het tot stand komen van dezen *Stroobond*, al deze bepalingen, in het Spaansch vertaald, op te zenden aan de kooplieden in Maracaibo en door de pers van dáár in wijden kring wereldkundig te maken, zoodat later niemand onbekendheid met deze bepalingen kan voorwenden.

***

Curaçao ontvangt al zijn vlechtstroo uitsluitend van Maracaibo. Concurrentie bestaat er dus niet. Wat erg te betreuren is, omdat dáár dus elke prikkel ontbreekt om uit eigen beweging het artikel te verbeteren. Voor Curaçao beteekent dit een hoogst gevaarlijke toestand, omdat elke revolutie die in Venezuela uitbreekt, of elk uitvoerverbod of belemmering van het vrije handelsverkeer onze industrie geheel kan stopzetten. Op dat punt hebben wij reeds treurige ondervinding opgedaan.

Kunnen wij onze industrie niet los of meer onafhankelijk maken van Maracaibo?

Zeker kunnen wij dat; en dit moeten wij zelfs uit zucht naar zelfbehoud, om onze industrie van verval en van den ondergang te redden, en tot hoogeren bloei op te voeren.

Er zijn pogingen aangewend en wij leven nu op hoop om spoedig stroo van Suriname te krijgen. Het zal evenwel goed zijn die verwachtingen niet te hoog te spannen. Over dat Surinaamsch stroo spreek ik afzonderlijk in het volgend artikel.

Wil onze industrie vrij en frank haar vleugels uitslaan en zich onbelemmerd ontwikkelen, dan moet zij noodzakelijk keus en keur hebben over ruimen voorraad, en over verschillende soorten en kwaliteiten van vlechtstroo. Dat is nu geenszins het geval.

In dien geest is er veel te weinig gewerkt. Onze handelsstand voelt en beseft niet genoeg het hoog belang dezer aangelegenheid. Ware dit het geval, dan ware er zeker in deze richting meer actie uitgegaan van de leden van den *Curaçaoschen Handelsbond*.

Het is ongeveer vijf jaar geleden, dat ik op uitnoodiging een vergadering mocht bijwonen van dien *Handelsbond*. Onder meer deelde in die Vergadering de Voorzitter den Heer H. J. COHEN HENRIQUEZ mede, dat hij vernomen had, dat ook in de omstreken van *Valencia* en *Barquisimeto* (Venezuela) de *Carludovica palmata*, de palmsoort in het wild voorkomt, die het vlechtstroo levert voor onze *hipihapa* hoeden. De Voorzitter verzocht daarom zijn medeleden, die daar in die streken familie of vrienden of handelsrelaties hadden, zich daaromtrent zekerheid te verschaffen en te trachten van daar stroo te betrekken.

Ik heb toen den indruk gekregen, dat de leden die mededeeling eenvoudig voor kennisgeving hebben aangenomen, doch of er ooit een enkele poging is aangewend om dat van Valencia of Barquisimeto te verkrijgen, heb ik nooit vernomen.

Waarom zou de *Curaçaosche Handelsbond* niet eens een prijsvraag kunnen uitschrijven ter beantwoording dezer vraag: *Op welke wijze kan Curaçao het best in het bezit komen van goed soort vlechtstroo, dat van een andere plaats dan Maracaibo afkomstig is?*

Of waarom kan zij niet een prijs van 50 of 100 fl. uitloven aan de leden of niet-leden van den *Handelsbond* of aan de kapiteins onzer zeilers, die een of meer balen hipihapa vlechtstroo van uitstekende kwaliteit hier aanbrengen, mits dat stroo niet van Maracaibo afkomstig is, en de plaats van herkomst gewaarmerkt zij door den Nederlandschen Consul?

Het is zeker, dat ook sommige streken van Columbia een goed vlechtstroo voortbrengen. Zou het nu zoo een onmogelijke zaak zijn, dat stroo van daar geregeld hier aan te voeren? Als men begint met een premie uit te loven, kan dit alleen reeds een aanleiding worden, dat ook de geregelde scheepvaart op de havens van Columbia daardoor bevorderd wordt. Vroeger werd er in Columbia een zeker uitvoerrecht op het stroo geheven. Ik weet niet, of dat nog bestaat. De tegenwoordige Consul van Columbia is actief genoeg, om zijn medewerking te verleenen en deze zaak te bevorderen in het economisch belang van beide landen.

Het zou mij ook niet verwonderen, zoo ook in het binnenland van Santo Domingo eveneens dezelfde palmsoort *Carludovica palmata* in het wild voor

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

XXI.

Algemeen is het bekend, dat St. Eustatius eertijds de Gouden Rots geheeten werd, maar slechts zeer weinigen zullen weten, dat op St. Eustatius *Diamant* gevonden wordt van uitstekende kwaliteit, en van zulk een reusachtige afmeting, dat de beroemde *Ooh-i-Onohr* er niet bij vergeleken kan worden.

Op de Bovenwindsche eilanden echter weet het iedereen. *Diamant* van St. Eustatius is zeer gezocht en algemeen gewild.

Tijdens ons verblijf op St. Eustatius kwam er een groot schip van St. Martin om twaalf kinderen van *Diamant* op te koopen.

„Kinderen van *Diamant*?"

Ja, lezer, U heeft het goed.

Maar de Statianen hadden ook liever Diamant dan goud en wilden er slechts zes afstaan.

En gelijk hadden ze. De kinderen van *Diamant* zijn prachtbeesten en worden overal gevraagd om den veestapel te verbeteren.

Diamant, moet U weten, heet de fokstier, naar ik meen van Friesch-Holsteinras, 'n jaar of tien geleden ingevoerd.

Verschillende mooie koebeesten heb ik op St. Eustatius bewonderd, maar er ook de kwade gevolgen van ondervonden.

Die kwade gevolgen zijn de vliegen. Geen land ter wereld waar men zooveel last heeft van vliegen.

Dat is een der vele beroemdheden van Statius, sinds jaren algemeen bekend.

Of dat nu maar zoo moet blijven? Er is zoo weinig aan te doen, zegt men.

En daarom doet men maar niets om de vliegenplaag te bezweren. Laat ons eens zien, of daar nu werkelijk niets tegen te doen is.

De Diamantkinderen worden 's avonds uit de wei gehaald en 's nachts op stal gezet. Dat wil dus zeggen, dat de koeienstallen overal verspreid staan tusschen de huizen en broeiuesten van vliegen vormen.

De Amerikanen hebben te Colon verboden paarden te stallen binnen de stad.

Waarom kan ook op St. Eustatius niet een groote stal gebouwd worden buiten de stad? Dat zou de vliegenplaag veel verminderen.

Ook gebruiken de Amerikanen een zeer practischen vliegenklap. Het eenvoudige, goedkoope instrumentje ziet er uit als een vierkante strooien waaier met langen steel, maar het vierkant is in plaats van gevlochten stroo, van gaas. Als men daarmede slaat, dringt de lucht door de gaatjes en voelen de vliegen niet de minste luchtdruk, waardoor zij weggejaagd worden bij het slaan met de hand voordat de klap aankomt. Een slag met een Amerikaanschen vliegenklap is altijd raak.

Zet uw beestjes op stal dus buiten de veste, en dan op vliegenjacht met den klap!

Als de koeien niet meer binnen de stad mogen komen, zullen de straten ook gemakkelijker schoon te houden zijn, waardoor al weer het voortwoekeren van vliegengebroed wordt tegen gegaan.

Of het op St. Eustatius ooit zal komen tot coöperatieve zuivelbereiding?

Dan zullen er eerst heel wat koetjes bij moeten komen en heel wat menschen om die beesten te koopen.

Reeds nu is er gebrek aan het noodige werkvolk voor de Cultuur Maatschappij zoowel als voor de Cultuurondernemingen van het Gouvernement.

De trek naar Amerika zit ook hier den jongens in het bloed.

Maar dat zal wel slijten, dunkt me.

Zoo langzamerhand begint de bevolking de waarde van den landbouw te begrijpen en krijgt zij liefde voor eigen akkers en velden.

De groote toer zal zijn, voldoende gronden beschikbaar te houden om uit te geven onder het volk.

Dat verkrijgen van grond wordt reeds, geloof ik, zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt. De jonge mannen moeten aangemoedigd worden om zich op den landbouw toe te leggen, op het eiland te blijven en niet naar Amerika te trekken.

Van dien kant beschouwd zijn er op het kleine eiland St. Eustatius twee grootmachten, die elkander tegenwerken, de Nederlandsche Cultuur Maatschappij „Nederlandsche Antillen" en het Gouvernement.

Misschien drukken we ons verkeerd uit, als we van tegenwerken spreken, maar we bedoelen: het tegen elkander ingaan van beider belangen, van beider manier van optreden en werken, welke echter zeer goed gepaard kan gaan met de beste verstandhouding tusschen Gezaghebber en Directie der Cultuurmaatschappij. Over deze persoonlijke verhouding hebben we het niet, dit willen we hier nadrukkelijk verklaren; dat gaat ons heelemaal niet aan. Het ligt echter voor de hand, dat een goed Gezaghebber, en dat wil de Heer VAN GROL zijn, opkomt voor het algemeen belang der bevolking en trachten wil zooveel mogelijk gronden beschikbaar te houden voor de bevolking; wat natuurlijk lijnrecht ingaat tegen het particulier belang der Cultuur Maatschappij, die haar best zal doen haar terrein zooveel mogelijk uit te breiden. Wil deze Maatschappij rendeeren, dan zal zij veel gronden in cultuur moeten brengen.

Is de bebouwbare grond op St. Eustatius wel groot genoeg om verdeeld te worden tusschen bevolking en Maatschappij?

Mettertijd komen er flinke lappen open, als het Gouvernement zijn proeven beëindigd zal hebben, en al de demonstratievelden niet meer noodig heeft, omdat de cultuur van katoen en suikerriet algemeen is geworden. Eenige velden van geringer afmetingen kunnen dan volstaan om wetenschappelijke leiding te blijven geven aan de voornaamste cultures.

We hopen, dat de Heer VAN GROL nog lang Gezaghebber blijve van St. Eustatius om in de gelegenheid te zijn dat eiland tot vollen bloei en welvaart te brengen. Het is nu nog maar in het begin.

En als de Heer VAN GROL zal afgetreden zijn, hopen wij dat St. Eustatius steeds verdere ontwikkeling en opleving zoeken zal in landbouw en veeteelt.

Gelukkig is die richting voor de toekomst vrijwel verzekerd door het aanwezig zijn der Cultuur Maatschappij. Waarover wij ons van harte verheugen.

Maar als er later een Gezaghebber komt, die weinig voelt voor den Landbouw, is het gevaar, waarover wij boven spraken, niet uitgesloten. Dan kon het particulier belang der Maatschappij wel eens te veel bevorderd worden ten koste van het algemeen belang der bevolking.

Daarom zouden wij wenschen, dat reeds nu, onder het bestuur van Gezaghebber VAN GROL, deze zaak geregeld werd.

Herhaaldelijk hebben wij in de Kolonie de droeve ondervinding opgedaan, welk een nadeel voor de bevolking in het algemeen het groot grondbezit van enkelen is. Dat men bij tijds voorzorgen neme, opdat St. Eustatius ook weer niet het slachtoffer worde van dezen economisch verkeerden maatregel: de gronden op te koopen in het bezit van enkelen.

De Cultuur Maatschappij heeft recht niet te worden tegen gewerkt, en mag zelfs rekenen op bizondere hulp en steun van het Gouvernement, omdat Grootbedrijf altijd een zegen is voor land en bevolking. Maar nooit of nimmer mag een particuliere instelling worden bevoordeeld boven het algemeen belang der bevolking. Dat gaat altijd voor.

Zou het zoo moeilijk zijn de belangen van bevolking en Maatschappij te verbinden in een coöperatief bedrijf? We denken hier aan katoen, suikerriet en veeteelt.

De Gezaghebber zorgt nu voor het schoonmaken van de katoen, voor verpakking, verscheping en verkoop.

Als de *Cultuur Maatschappij* nu langzamerhand eens optrad als tusschenpersoon? Dan zou zij haar landerijen vanzelf uitbreiden door aan de kleine landbouwers een afzetgebied te verzekeren en de producten voor gezamelijke rekening te verkoopen.

De belangen der *Maatschappij* kwamen dan ook minder in botsing met de belangen der bevolking, omdat de mindere man, ofschoon volkomen vrij om te verbouwen, wat hij wil, toch wel te vinden zal zijn om bijv. katoen of suikerriet, casave of andere producten te teelen, als hij weet, dat de *Maatschappij* alles tegen redelijken prijs opkoopt en hem verder voor alle andere moeilijkheden vrijwaart.

De winsten der *Maatschappij* zullen dan wel niet zoo groot zijn, als wanneer zij al die grondjes in eigen beheer had, maar aangezien een groot deel dezer grondjes bewaard moeten blijven voor den kleinen burger, kan de *Maatschappij* er toch nog eenig voordeel van genieten door de producten coöperatief te verwerken en te verkoopen.

We geven onze gedachten, zooals ze ons invallen, maar we liepen op St. Eustatius voortdurend rond met het idee: het eiland is te klein voor een rendeerend Grootbedrijf en een bloeiende Kleine Landbouw.

Daarom wagen we hier een poging om ze samen te verbinden.

Wordt vervolgd.

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

komt. Het zal niet zoo moeilijk zijn dit nader te onderzoeken. De botanie van Santo Domingo is in bijzonderheden bestudeerd, HEINRICH, FREIHERR VON EGGERS heeft in zijn, *Reise in das Inneren von Sto Domingo*, de Flora van dat eiland uitvoerig behandeld. Ook in tal van verspreide artikelen heeft hij de botanie van andere West Indische eilanden besproken.

Met Santo Domingo onderhouden wij een geregeld scheepvaartverkeer. Tal van Curaçaoënaars zijn daar werkzaam. Wanneer deze palmsoort in voldoende hoeveelheid daar in de bosschen voorkomt, zou het een gemakkelijk werk zijn eenige Curaçaoënaars de wijze te leeren, hoe deze bladeren geoogst en tot vlechtstroo geprepareerd worden. Jaarlijks gaan van St. Martin een 700 tot 800 personen werk zoeken in de koffieplantages van Santo Domingo.

Wanneer in de nabijheid dier plantages die palm gevonden wordt, kunnen ook de St. Martijners aan vrouwen en kinderen dat werk van het oogsten van het vlechtstroo leeren en zou tevens St. Martin veel gemakkelijker van vlechtstroo voorzien kunnen worden.

En waarom zouden wij ons onderzoek nog niet wat verder kunnen uitstrekken, ook tot de Fransche Antillen Guadeloupe en Martinique? De Eerw. Pater Duss, de beroemde kenner van de flora dier twee eilanden, is nog steeds als missionaris op Guadeloupe werkzaam en kan dat onderzoek al vrij gemakkelijk maken.

Men ziet wel, daar ligt nog een ruim arbeidsveld voor de leden van onzen *Handelsbond* en voor tal van personen die zich voor deze zaak willen interesseeren, open. Dat staat vast: Hij die den weg zou weten te vinden om een nieuw en bruikbaar vlechtmateriaal op Curaçao in te voeren, zou daarmee voor onze industrie een hoogst verdienstelijk werk verrichten, maar ook voor zich zelf en andere personen een bron van ruime verdiensten openen. Ik wil hopen, dat die weg spoedig gevonden worde.

P. A. EUWENS.

Mgr. Heijlen aan Z. H. den Paus.

Aan het pas verschenen Belgisch Grijsboek ontleenen wij het volgende schrijven van Mgr. Heylen, Bisschop van Namen, aan Z. H. den Paus.

H. Vader,

Bij het lijden, dat de ellende van den oorlog ons verleden jaar berokkende, komt zich nog een bron van bittere tijdingen voegen.

Er niet mede tevreden, tijdens zijn inval het onschuldig België te vertrappen, begon Duitschland zich vrij te pleiten, door ons er van te beschuldigen, dat wij zelf de oorzaak van ons ongeluk waren.

Tot dat doel heeft dit land een witboek uitgegeven over „de Belgische Volksoorlog, strijdig met het Volkenrecht", hetwelk aan Uwe Heiligheid wel bekend zal zijn.

Door de levendige en treffende toegenegenheid, waarmede Uwe Heiligheid ons bij het begin van den oorlog bejegende, zijn priesters en geloovigen getroost en gesterkt. Wenschende, het vervolg van deze toegenegenheid waardig te zijn, willen wij, met Gods hulp, krachtig den goeden naam van ons Vaderland handhaven en de priesters en geloovigen van de onware beschuldigingen, hun aangewreven, bevrijden. Door deze gedachten zijn wij aangemoedigd tot het weerleggen van het Duitsche Witboek. Moge het Uwe Heiligheid behagen, kennis te nemen van mijn opmerking van 31 October, van den brief van den bisschop van Luik van 1 November en van den brief van 6 November, waarmede ik bedoelde documenten aan Z. Exc. den militairen Gouverneur van het bezette België deed toekomen.

Na een lange, onafgebroken en nauwkeurige studie over de feiten, die zich in onze beide bisdommen hebben afgespeeld — beide bisdommen waren in ruime mate bij de zaak betrokken — durven wij, de bisschop van Luik en ik, voor God getuigen, dat de Duitsche beschuldigingen allen grond missen en niets dan laster zijn; dat onze diocesanen, priesters en geloovigen onschuldig zijn, dat zij aan geen der misdaden, waarvan zij beschuldigd worden, kennis hebben, in één woord, dat de Belgen zich waardige volgelingen van de R. K. Kerk, die zij belijden, hebben getoond. Het schijnt ons gepast, aan Uwe Heiligheid te verklaren, dat een bijzondere reden de tusschenkomst der Bisschoppen in deze zaak wettigde, daar geen enkele Belgisch burger, onder het huidige dwangregime, in staat is een verdediging te beproeven, zonder zich aan de grootste gestrengheid bloot te stellen. Daarom hebben wij, krachtens de vrijheid van ons ambt daartoe gemachtigd, onze stem willen verheffen en willen verhinderen, dat door de wereld beschuldigingen worden geloofd, die strijdig zijn met de waarheid en die onze eer aantasten.

Gelieve mij toe te staan, hieraan nog een woord betreffende mijn persoonlijke herinnering toe te voegen.

Zoowel wat betreft de keuze als de waardeering der feiten, zie ik mij genoodzaakt, een mate van discretie en matiging te volgen, welke niet aan mijn persoonlijk gevoelen beantwoordt, maar dat mij geboden wordt door een verplichte gepastheid jegens de bezettende overheid.

Terwijl wij eindigen, drukken wij, de Bisschop van Luik en ik, het vaste vertrouwen uit, dat Uwe Heiligheid niet Haar geloof aan het wankelen late brengen in de achtenswaardigheid, de eerlijkheid en het onberispelijk gedrag van het Belgische volk. Moge Uwe Heiligheid voortgaan, ons volk den welwillenden steun te verleenen aan hetwelk het elken dag grooter behoefte gevoelt.

Van hun kant — wij achten ons gelukkig het Uwe Heiligheid te kunnen verzekeren — wankelt onze kudde niet in haar trouw en aanhankelijkheid jegens den verheven Persoon van Uwe Heiligheid.

Met deze gevoelens bezield, eerbiedig aan Uwe voeten geknield, smeek ik Uwe Heiligheid ons allen den Apostolischen Zegen te verleenen.

Van uwe Heiligheid de zeer nederige en gehoorzame dienaar

† THOMAS-LOUIS,

Bisschop van Namen.

KON. NED. MAATSCHAPPIJ
tot expl. van
Petroleumbronnen
in Ned.-Indië.

Aan het verslag over 1915 ontleenen wij het volgende, waardoor onze Lezers beter zullen kunnen beoordeelen, tot welk een machtige corporatie onze BATAAFSCHE behoort.

De oorlog, die gedurende het geheele verslagjaar bleef woeden, heeft grooten invloed op den gang van ons bedrijf gehad.

Maakten wij in ons vorig verslag melding van de finantiëele moeilijkheden, die zich in den aanvang voordeden, en die wij gelukkig zonder groot nadeel te boven kwamen, in het afgeloopen jaar was het vooral het gebrek aan voldoende scheepsruimte, dat den toestand beheerschte en de ontwikkeling van ons bedrijf in den weg stond.

Dat gebrek heeft zich op verschillende wijze doen gevoelen. Een gedeelte van de aan de Anglo-Saxon toebehoorende vloot werd en bleef voor Gouvernementsdoeleinden gerequireerd. Van het overige gedeelte van onze vloot werd het nuttig effect verminderd, doordat de onveiligheid in sommige wateren vaak het nemen van langere routes noodzakelijk maakte. O. a. werden wij genoodzaakt vele reizen om de Kaap de Goede Hoop in plaats van door het Suez-Kanaal te laten doen. Praktisch staat dit gelijk met een vermindering van scheepsruimte.

Een soortgelijk gevolg had de sluiting der Dardanellen, daar sommige streken, b.v. Egypte, die placht en voorzien te worden door aanvoer van olie uit Roemenië of Rusland, thans moeten worden voorzien met olie uit verder afgelegen streken: Nederlandsch-Indië en N. Amerika.

Het huren van scheepsruimte van anderen was slechts in enkele gevallen mogelijk.

Het heeft de grootste moeite gekost, om het vervoer en de distributie onzer producten zoo te regelen, dat de aanvoer steeds daarheen werd geleid waar die het meest benoodigd was. In de eerste plaats gold dit die streken in het verre Oosten, waar de producten van onze Nederlandsch Indische terreinen plegen te worden afgezet. Wilden wij onzen afzet aldaar niet voor jaren zien teruggaan, waarvan belangrijke vermindering van onze Indische producten het noodzakelijk gevolg zou zijn geweest, dan was het noodig te zorgen, dat op beperkte schaal, onze producten voortdurend daarheen werden verscheept.

Een andere moeilijkheid bestond in de dringende behoefte van Europa aan verschillende onzer producten, in het bijzonder benzine, waarin noodzakelijker wijze moest worden voorzien.

Met een en ander was echter alle vervoercapaciteit, waarover wij beschikten en die van anderen te verkrijgen was, geheel in beslag genomen en moest een gedeelte van ons bedrijf feitelijk worden prijsgegeven. Zoo moest de uitvoer onzer producten van Mexico geheel en van Californië voor het grootste gedeelte worden gestaakt. Hiervan was het gevolg, dat wij slechts gedeeltelijk de vruchten mochten plukken van de voorbereiding voor eene groote ontwikkeling van ons bedrijf in de laatste jaren vóór den oorlog tot stand gebracht.

Het nominale kapitaal onzer maatschappij bleef gedurende het jaarverslag onveranderd op f 100,000,000, verdeeld in 1500 preferente aandeelen, 28,500 prioriteitsaandeelen en 70,000 aandeelen elk van f 1000, van welke laatste categorie op het einde van het verslagjaar aan aandeelen en onderaandeelen was uitgegeven tot een nominaal bedrag van f 56,615,400, zoodat in portefeuille nog aanwezig was f 13,354,600

Sedert is de Koninklijke goedkeuring aangevraagd op het besluit der vergadering van aandeelhouders, genomen in de vergadering van 17 Mei j.l., om het maatschappelijk kapitaal te vergrooten met nominaal f 50,000,000 gewone aandeelen, waarvan een bedrag van f 18,881,800 uitsluitend aan aandeelhouders ter uitgifte is aangeboden tegen parikoers met recht van inschrijving op één nieuw aandeel voor drie bestaande aandeelen.

Het aandeelenbezit onzer combinatie in andere maatschappijen is belangrijk toegenomen. Zoo heeft onze maatschappij voor f 32,912,381,20 aandeelen in de Roxana Petroleum Company of California te San Francisco overgenomen.

Ons aandeelenbezit in onze Russische en Roemeensche maatschappijen was op het einde van het verslagjaar nog hetzelfde als bij den aanvang daarvan, doch sedert vergrootte „Mazout" haar kapitaal en wel met Rs. 6,000,000 nominaal, in welke uitbreiding onze maatschappij voor meer dan Rr. 3,000,000 deelnam.

Aangaande onze werkzaamheden en die onzer verschillende dochtermaatschappijen kunnen wij het volgende mededeelen:

In 1915 bedroeg de productie der terreinen in Ned.-Indië 1,594,553 ton tegen 1,539,236 ton in 1914. De productie van Noord-Sumatra is langzamerhand achteruitgegaande. Dat desniettemin de totale productie van Ned.-Indië in 1815 grooter was dan in 1914, is voor een groot deel te danken aan het in exploitatie komen van een nieuw terrein in Zuid-Sumatra, waarvan eene lichte olie verkregen wordt. Ook ging de productie op onze terreinen tusschen de Mahakamrivier en Balikpapan op Borneo en die van onze terreinen op Java wederom iets vooruit. De productie op het eiland Tarakan kon ongeveer op hetzelfde niveau van 1914 gehouden worden. De resultaten op Ceram geven nog geen aanleiding om gunstige verwachtingen van dit boor terrein te koesteren. Op Mandoel zijn nog geen definitieve resultaten bereikt.

De concessies in Serawak, welke bewerkt worden door de Anglo-Saxon Petroleum Co. leverden over 1915 een productie van 67,000 ton tegen 66,000 ton gedurende 1914. De olie wordt thans nog verwerkt in de raffinaderijen op Sumatra en te Sues, daar de raffinaderij ter plaatse nog in aanbouw is.

In ons laatste verslag maakten wij melding van het feit, dat wij weinig kans zagen in Nieuw-Zeeland olie te verkrijgen. Sedert is besloten de exploratie van alle terreinen in Nieuw-Zeeland te staken. In eene vergadering van de Kotuku Oil Fields Ltd, welke maatschappij deze velden exploreerde, is besloten om de activa te realiseeren ter voorbereiding van de liquidatie der maatschappij.

De productie van de The Anglo Egyptian Oil-Fieds Ltd. verminderde gedurende 1915 aanmerkelijk en bedroeg in totaal over dat jaar slechts 34,961 ton tegen 102.201 ton in 1914 en 12,124 ton in 1913.

De productie der maatschappijen in Rusland, waarin wij voor een belangrijk deel geïnteresseerd zijn, bedroeg 1,520,064 ton tegen 1,526,849 ton in 1914.

De groote navraag naar petroleumproducten had eene stijging van den prijs voor ruwe olie en residu aan de beurs van Baku tengevolge, welke stijging kort voor het einde van het jaarverslag haar hoogste punt bereikte. De prijzen waren toen 59½ copek per poed, doch vielen daarna terug tot de inmiddels door de Russische regeering vastgestelde maximumprijzen voor ruwe olie en residu van resp. 45 en 47½ copek per poed, ter plaatse van de productie respectievelijk raffinaderij. Deze maximumprijzen zijn midden Maart j.l. in werking getreden.

De productie onzer olievelden bleef over het geheel bevredigend. Tegenover een achteruitgang op het eene veld stond een vooruitgang op het andere. Voorts bezitten wij in het Kaspische Uralgebied nog onontgonnen terreinen, waarvan de vooruitzichten gunstig zijn.

De gezamelijke financiëele resultaten onzer Russische maatschappijen over 1915 waren, ondanks den teruggang van den roebelkoers, niet onbelangrijk gunstiger dan over 1914.

De productie der Astra Romana bedroeg gedurende 1915 341,532 ton tegen 466,604 in 1914. Eene voorzichtig aangewende zuinigheid en gunstige prijzen met den al is het dan beperkten uitvoer behaald, alsmede de vooruitverkoop van niet onbelangrijke hoeveelheden benzine, hebben evenwel het afgeloopen boekjaar voor de Astra Romana tot een zeer gunstig gemaakt, zoodat zij, na ruime afschrijvingen een grooter dividend zal kunnen uitkeeren dan over 1914.

Gedurende het verslagjaar had een reconstructie plaats van onze Californische maatschappijen. De bezittingen der California Oil Fields Ltd. werden overgenomen door de Shell Co. of California en de eerstgenoemde maatschappij wordt nu geliquideerd. De Shell Co. of California bezit thans opslagruimte voor pl. m. 2,125,000 vaten, een distillatie-batterij met een dagelijksche capaciteit van 2000 vaten te Coalinga en een raffinaderij te San Francisco, in staat om 20,000 tot 25,000 vaten dagelijks te verwerken, en daaraan verbonden reservoiren-park van 1,815,000 vaten capaciteit; voorts een verkoopsorganisatie aan de Westkust. De Shell Co. of California bezit het geheele aandeelenkapitaal van de Nalley Pype Line Co., de Simplex Retiring Co. Gedurende het verslagjaar verwierf de maatschappij opties op nog 280 acres olieterreinen in Coalinga, welke opties begin 1916 werden uitgeoefend.

De totale productie in Californië bedroeg 3,186,800 vaten tegen 4,400,000 gedurende 1914, welke vermindering is toe te schrijven aan opzettelijke inkrimping der productie.

De productie van de Roxama Petroleum Co. bedroeg 1,784,000 vaten in 1915, tegen 561,000 in 1914 toe te schrijven aan het verwerven van nieuwe waardevolle olievelden. In den aanvang van het verslagjaar werden onderhandelingen geopend met de bezitters van 680 acres producerend olieterrein, gelegen in het Healdtondistrict, met een productievermogen van 9700 vaten daags. Deze onderhandelingen leidden tot den aankoop van bedoelde olievelden, welke werden ingebracht in de Roxana Petroleum Co.

Behalve de vorenbedoelde olievelden verwierf de Roxama in Mei 1915 320 acres producerend terrein in het bekende Cushingdistrict. Deze olievelden produceerden toen 6 à 700 vaten daags; hoewel deze productie aanvankelijk terugliep, bedraagt ze sedert eenigen tijd weder 8 à 900 vaten per dag, tengevolge van het aanboren van olie in een diepere laag.

De totale productie van de terreinen der Roxana Petroleum Co. is op het oogenblik pl. m. 18,000 vaten per dag.

Het terreinbezit der Petroleum Maatschappij „La Corona" bleef hetzelfde als in ons voorgaand verslag genoemd.

Gedurende het verslagjaar is met het boren van vier nieuwe putten begonnen, terwijl op ultimo December nog 6 putten in boring waren. De productie over 1915 heeft 564,828 vaten bedragen tegen 1,940,779 vaten over 1914.

Gedurende 1915 werden verscheept en plaatselijk verkocht ca. 350,000 vaten ruwe olie.

Nog steeds wordt de ontwikkeling van ons bedrijf ten zeerste belemmerd door de voortdurende politieke troebelen doch tot ons genoegen kunnen wij constateeren, dat wij daardoor geen noemenswaardige rechtstreeksche schade of nadeelen ondervonden hebben.

De beide tanks der Panama Canal Storage Cy. aan de uiteinden van het Panamakanaal zijn voltooid.

Wij blijven vertrouwen, dat zich in Venezuela een belangrijk veld voor ons opent, daar alle resultaten gedurende het afgeloopen jaar met onze exploraties verkregen, daarop wijzen.

Wij hebben ook een optie verkregen op deelneming in de Venezuelan Oil Concessions Ltd., die ons eene meerderheid in deze maatschappij zou geven, doch waarvan de uitoefening nog afhangt van eenige nader te vervullen voorwaarden.

Alles bij elkaar genomen zijn de financiële uitkomsten van ons scheepvaartbedrijf in het afgeloopen jaar niet onbevredigend geweest. Intusschen moesten wij voor het vervoer van materialen, vooral tinplaten, aan verschillende scheepseigenaren belangrijk hoogere vrachten betalen dan vroeger.

De prijzen bewogen zich gedurende het verslagjaar over het algemeen op hetzelfde niveau als gedurende 1914. Wij volgden ook in 1915 onze sedert het uitbreken van den oorlog gevolgde politiek om de prijzen niet op te zetten, hoezeer ook een in verhouding tot de vraag verminderd aanbod daartoe aanleiding had kunnen geven. Waar echter de verhooging onzer eigen onkosten ons eene te geringe winstmarge dreigde over te laten, moesten wij de prijzen met een matig bedrag verhoogen. Alles te samen genomen is de opbrengst onzer producten dan ook vrijwel stationair gebleven.

De uitkomsten van het bedrijf over het verslagjaar zijn ongeveer gelijk aan die van het daaraan voorafgaande boekjaar. De Bataafsche Petroleum Maatschappij keerde, evenals over het jaar 1914, f 35,000,000 uit, zijnde 25 pct. over haar kapitaal van f 140,000,000, en wel na afschrijving, zooals gebruikelijk, van alle uitbreiding, nieuwbouw en exploraties, zoowel van de Bataafsche zelve als van de Dordtsche Industrie en Handel Maatschappij.

Daarentegen zal de Anglo-Saxon Petroleum Cy. Ldt., tegenover £ 680,000 over 1914, over het verslagjaar waarschijnlijk slechts £ 600,000 kunnen uitkeeren, dat is 7½ pct. van haar kapitaal van £ 800,000.

Het geheele winstcijfer onzer maatschappij over het afgeloopen jaar bedraagt f 29,978,916.

Dit winstcijfer laat toe eene uitkeering van 4 pct. op de preferente aandeelen, 4½ pct. op de prioriteits aandeelen en 49 pct. op de gewone aandeelen, waarvan reeds 15 pct. als interimdividend is uitgekeerd. Daar blijft een saldo van f 201,331 over, hetwelk wij voorstellen op nieuwe rekening over te brengen.

Bataafsche Petroleum Mij.

De verkorte balans van de Bataafsche Petroleum Maatschappij over het jaar 1915 vermeld onder activa: eigendommen en rechten f 112,300.717,11, aandeelen in de Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Compagnie f 6,416,339,44, aandeelen in de Dordsche Petroleum Maatschappij f 31,650,000, aandeelen in de Ned.-Indische Industrie en Handel Mij f 20.000.000, aandeelen in de Ned.-Indisch Tankstoomboot. Mij f 10.000.000, aandeelen in de Petroleum Mij. „La Corona f 5.000.000, obligaties Nederland f 57.015, kantoorgebouw in aanbouw f 489 623 36, kantoormeubilair f 63 725.93, kassa en kassiers f 28 968 682.41, debiteuren f 20 646 540.57, goederen, zeilende en in voorraad f 4.334,079.65, voorraad producten op 31 December 1915 f 8.416.610.40. Indische administraties f 16 743.550 88, interim-dividend f 21.000 000; en onder passiva: aandeelenkapitaal f 140 000.000, 5 pct. obligatieleening f 20.000.000, crediteuren f 5.126 058.89, voorschot op geconsigneerde producten f 7,935 632.29, assurantiefoods „Eigen Risico" f 18.000.000, reserve voor te betalen cijnsen, belastingen en uitkeeringen personeel f 9.005.138.79, afschrijvingsrekening 1907 tot 1915 f 50.648.980.28, dividend over 1915 f 35,000.000, saldo winst op nieuwe rekening f 371.074.50.

De Maasbode.

De verovering van het fort Vaux.

In de „Vossische Zeitung" doet Dr. Max Osborn nog eenige mededeelingen omtrent de verovering van het fort Vaux.

In een breeden aanval — zoo verhaalt hij — niet alleen op het front, maar ook op het aansluitende terrein oostelijk en westelijk begonnen onze troepen den 2en Juni den stormloop. En dienzelfden dag drongen zij den vijand achteruit. De stormtroepen, met den nieuwen stalen helm op het hoofd, renden tegen de steile helling op, niettegenstaande het razende gordijnvuur van de vijandelijke artillerie en den hagel uit de machinegeweren.

Op soortgelijke wijze was de stormaanval op den rechtervleugel gelukt, zoodat het fort nu bijna omsingeld was. Tegelijkertijd deden de Paderborner-troepen een frontalen aanval op het fort. Aan de noordzijde drongen zij de buitenste graven binnen en vanaar langs den oostkant tot aan de keel van het werk, dus tot de zuidwestelijke omwalling, die naar den vijand gekeerd ligt. Vandaar baanden zij zich een weg door een breede bres, die onze artillerie geschoten had, in het binnenste van het fort, dat uit niets dan granaattrechters meer bestond. Toen het dien eersten dag donker werd, was de geheele vierhoek van het fort, zijn uitgangen, de pantsertorens aan het noordelijke en noordoostelijke schouderpunt en het grootste gedeelte van het binnenste in ons bezit.

Slechts op één punt waren de onzen nog niet heer en meester, een punt aan de zuidwestzijde, waar de keel-kazerne van het fort ligt, die verschillende etages diep gebouwd is tot in het binnenste van den rotsachtigen Vaux-berg. En nu deed zich het verschijnsel voor, dat de Duitschers wel het bovenste gedeelte

van de kazerne bezet hadden, doch dat de rest van de Fransche bezetting, ongeveer een bataljon sterk, zich in het benedenste gedeelte, overal beschermd door sterke panteers, wist te handhaven. De Franschen vonden een schuilplaats in de kazematten, onderaardsche holen en gangen, meters diep in den berg. Een strijd begon, zonder weerga, zelfs in de geschiedenis van dezen verschrikkelijken oorlog. De Duitschers tracht ten de onder hen verscholen, stevig verschanste Franschen, die voorzien waren van oorlogsmateriaal en ook van proviand, de baas te worden. Met den moed en de energie der wanhoop verdedigde de vijand zich dagen lang op een wijze, die den grootsten eerbied afdwingt. Zij plaatsten machinegeweren in de toegangswegen tot hun kazematten, slingerden uit smalle spleten handgranaten en hoopten ontzet te worden door hun broeders, die een tegenaanval zouden ondernemen. Daar de telefonische gemeenschap verbroken was, trachtten zij door postduiven contact te krijgen met het commando buiten het fort.

De Franschen deden alle pogingen om van de zuidelijke stellingen aan den voet van den berg de ingesloten vrienden te ontzetten. Zij legden een gordijnvuur om den vierhoek van het fort en om de vesting hing dag en nacht een krans van rookwolken en vuurzuilen. De vijandelijke batterijen roffelden op de vesting zelf. In de kazematten konden de zware granaten niet binnendringen. Steeds deden de Fransche infanteristen tegenaanvallen. Vooral des nachts lieten zij den Duitschers geen rust. Ook de zwarte hulptroepen moesten er aan gelooven. Intusschen duurde het gevecht in het fort voort. Men denkt aan de laatste scènes van het Nibelungenlied, aan het bloedige gevecht bij den ingang van de zaal. De omsingelden weerden zich heldhaftig, maar zij moesten het onderspit delven. Na vier dagen was hun weerstandsvermogen gebroken. De bezetting gaf zich over.

Hoe de Franschen het deze vier dagen gehad hebben in hun schuilplaatsen onder den grond, beschrijft Scheuerman in de „Norddeutsche Allgem. Zeitung", op grond van de verhalen, die hij van de krijgsgevangenen hoorde.

Het was daar een verschrikkelijke toestand en de soldaten verwonderden er zich over, dat zij niet allen krankzinnig geworden waren. Rots en muur schenen voortdurend te trillen onder de ontploffingen van de zware granaten. De lichten gingen voortdurend uit. Dikwijls was de luchtdruk in de luchtkokers, tengevolge van de ontploffingen, zoo, dat menschen en voorwerpen door elkander geslingerd werden. Het voortdurende hameren der granaten had de lucht vervuld met een door dringende kalkstof, die in neus en keel drong, zoodat de bezetting leed onder onafgebroken hoesten. Er was gebrek aan water. Door het gordijnvuur kon er geen water gebracht worden. Men moest koude conserven eten en de kelders, waarin niet gestookt kon worden, waren koud als ijskelders.

DE OORLOG.

„Het daghet in het Oosten", het licht schijnt wel niet overal, maar als de vredeszon aan het opkomen is, zien wij toch al eenigen gloed in het Oosten. De Russen drijven het leger van VON HINDENBURG achteruit, de Russen hebben de grenzen van Hongarije overschreden, de Russen zijn meester geworden van Erzingham, in het hartje van Armenië. Het voortrukkend leger der Russen gaat deels in de richting Weenen, deels in de richting Constantinopel. De bondgenooten van Duitschland verliezen aan kracht, de Duitsche adelaar gevoelt zich vleugellam. Hij heeft nog zijn krachtige klauwen en harde, scherpe sneb, maar zijn vleugels uitslaan kan hij niet meer. Houden, wat hij heeft, dat lukt misschien, maar nieuwe veroveringen maken, dat niet.

Zou het einde van den oorlog dan toch in het Oosten liggen? Altijd heeft men dit ontkent. Maar Oostenrijk raakt uitgeput, de Hongaren willen zich afscheiden, de Turken zien hun voortbestaan in Europa bedreigd.

Alleen kan Duitschland het onmogelijk volhouden.

De Verbondenen hebben ook deze week weinig punten van beteekenis bezet aan het Westerfront.

Van de Belgen hooren wij nog geen bizonder nieuws. De Engelschen deden hun best en hebben het hoogtepunt Pozières eindelijk voor goed overmeesterd. De Franschen zullen wel hard vechten, maar praten doen ze weinig; de Fransche Kabel was deze week niet erg scheutig met zijn berichten. Heel hard roepen over het wegtrekken van de Duitschers bij Verdun doen ze ook al niet. Wel werd ons bericht, dat de Duitsche troepen in Vlaanderen duchtig versterkt werden.

Waar halen de Duitschers toch al hun manschappen vandaan?

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Met de *Caracas* is Woensdag van La Guaira hier aangekomen een Syro-Chaldeeuwsch Geestelijke, die zich bij den Apostolisch Vicaris vervoegde om verlof te bekomen tot bedelen voor een Weeshuis. Daar al spoedig bleek, dat deze Geestelijke geen Roomsch Katholiek Priester is, werd hem het verlof geweigerd.

Opnieuw worden de Katholieken gewaarschuwd tegen vreemde Geestelijken, die maar al te dikwerf misbruik maken van het geestelijk gewaad om zich als R. K. Priester voor te doen en daardoor toegang te hebben bij de Geloovigen.

Om publiek te bedelen heeft iedere vreemdeling een verlof noodig van den Procureur generaal en zonder aanbeveling van den Bisschop behoeft geen Katholiek een vreemden Geestelijke te vertrouwen, als deze om geld vraagt.

Schoolbouw.

Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE laat op de Noord van Aruba en op Rincon van Bonaire nieuwe scholen bouwen, op Rincon ook een nieuw Zustershuis.

Welkom.

Met de *Prins Willem I* is Zaterdag hier aangekomen de Weledelgestr. Heer A EVERTSZ Luitenant der Inf. van het Ned. Ind. Leger tijdelijk hier in garnizoen gedetacheerd.

De Luitenant is vergezeld van zijn Echtgenoote.

***

Met dezelfde gelegenheid is in de Kolonie teruggekeerd Mejuffr. A. J. DUSSEL, onderwijzeres, na zich in Nederland het Diploma voor Bewaarschool te hebben verworven.

***

Gisterenmiddag is met de *Estelle* de Zeereerw. Heer Pastoor FR. HENDRIKS van Bonaire hier aangekomen. Z.Eerw. zal hier slechts eenige dagen vertoeven.

Wij hopen, dat het kortstondig verblijf op Curaçao Pastoor HENDRIKS zeer aangenaam zal zijn en heeten Z.Eerw. hartelijk welkom.

Onbewoonbaar.

In de *Windstraat* van Otrabanda is de voormuur van een huis uitgezakt, en het dak ingezakt. Vrijdag was deze straat afgesloten voor het verkeer. Het huis is onbewoonbaar.

O. G.

Dezer dagen zullen we een nieuw uniform te zien krijgen. De drager daarvan is de Heer D. J. B. SEYKENS Eerste Opzichter van den Openbaren Gezondheidsdienst in de Kolonie, expert op het gebied van algemeene sanitaire maatregelen en quarantaine-dienst, verleden Zaterdag uit Nederland hier aangekomen.

Er schijnt dus al spoedig een begin gemaakt te zullen worden met de toepassing der voorstellen van Dr. DEN HOUTER.

Voorzichtig!

Het spelen met 'n geweer heeft opnieuw een slachtoffer gemaakt. Een jongetje van ± 14 jaar kreeg Zaterdag ll. een vol schot hagel in den buik, toen hij met eenige vriendjes zich aan het oefenen was in het schieten.

Moord.

Zondagavond had er op *Jan Doret* een kort gevecht plaats tusschen CALIXTO LEITO en FRANS WILLEMS. De laatste zocht ruzie met de vrouw van LEITO, waarop deze zijn vrouw wilde verdedigen, maar al spoedig zijn messteken ontving. Na vervoer naar het Hospitaal stierf hij aldaar den volgenden morgen.

Ongeluk.

Een flinke jonge man was Maandagmiddag aan 't baden in gezelschap, gelukkig, van anderen. Plotseling voelt hij iets vreemds en meent door een beroerte overvallen te worden. Hij roept om hulp en de anderen brengen hem naar den kant, waar hij spoedig sterft.

Statenverkiezing.

De volledige uitslag der herstemmingen kwam nog niet in ons bezit. Over het algemeen waren de herstemmingen niet gunstig voor de Rechtsche Partij. Door medehulp van de Liberalen haalden de Socialisten op vele plaatsen de meerderheid. Toch blijft de meerderheid der Staten rechts en daarmede de Eerste Kamer behouden.

Muziekuitvoering.

Zondagavond om 7,30 uur Overzijde.

PROGRAMMA.

1.—Roland	Pas-Red	Boisson
2,—Ouverture Orpheus		Offenbach
3.—Brise du soir	Valse	Vivenot
4.—Martha	Fantaisie	Bauwens
5.—Colombo	Pas-Red	Gadenne
6.—Fantaisie sur Tratavia		Verdi
7.—Brisas tecleñas	Mazurka	Hernandez
8.—Soñando	Danza	Campos

Regenval

gedurende de maand Juni.

	m.M
Fort Amsterdam	8.6
Westpunt	18.7
Plantage Siberië	
Dokterstuin	3.
Hoffi Abao	2 4
Kl. St. Martha	5.5
Cas Chikitoe	
Sta. Maria	22.
Plantage Gr. St. Joris	
Wilhelmina-tuin	14.8
Sta. Rosa	17.5
Beekenburg	11.1
Noordkant	12.5

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

George Ammond, H. W. Amde Solz, Nicolaas Cardenas F., F.. Henriette de Haseth, Mevr. Den Houten, Cristina Ibarra, Encebio Figaroa, G. Kelly 2, Sisila Kulman, Victor Nathau, D. A. Pietersz Eduardo Ramirez, Julian Rovino, Frederick Schwartmann, Carmelita Tilman, Jana Tilman.

Aangeteekend stuk: H. Marchena.

Drukwerken: Dr. M. Chocha, W. de Flines.

Officiëele Berichten.

De Gouverneur heeft bepaald, dat op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin-Moeder op Woensdag, den 2den Augustus a. s., bij zonsopgang de vlaggen op de openbare gebouwen, de forten op dit eiland, en op de gouvernementsvaartuigen zullen worden geheschen, en met zonsondergang zullen worden nedergehaald.

Gedurende de afwezigheid van den heer B. P. P. Schrils van Bonaire is de schrijver G. E. Hellmund tijdelijk belast met de waarneming der functiën van klerk, adjunct-ijker en ambtenaar van politie aldaar en de Griffier Q L. Rigaud met de functiën van scheepsmeter.

Aan den hoofdcommies ten Postkantore J. W. J. van der Linde Schotborgh is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof verleend.

Mej. A. A. Ecker, in het bezit van eene akte voor onderwijzeres 3de klasse, is gedurende een week werkzaam gesteld aan de Wilhelminaschool alhier.

De beambte bij den Rijksquarantaine- en ontsmettingsdienst te Vlissingen met verlof D. J. B. Seykens is tijdelijk belast met de vervulling van het ambt van Opzichter bij den Openbaren Gezondheidsdienst in deze kolonie.

De 2e commies M. Ph. van Romondt is tijdelijk ontheven van de waarneming der functiën van subontvanger der invoerrechten en accijnzen en is tijdelijk overgeplaatst naar het postkantoor alhier, en de geëmployeerde J. M S. van Eps tijdelijk belast met de functiën van sub-ontvanger.

Mej. A. J. Dussel, onderwijzeres 3de klasse in de kolonie Curaçao, is in activiteit gesteld, werkzaam aan de Wilhelminaschool alhier.

Aan den Roomsch Katholiek Geestelijke van den 2n rang K. J. Kuypers, met verlof in Nederland, is eene zoodanige verlofsverlenging verleend, dat hij de terugreis kan aanvaarden uiterlijk in November a.s.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 28 Juli 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........		—
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f	0.80
DIVIDIVI per K,G.........	„	0.07½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„	0.40
id. per KG. 2e kw.	„	0.80
HUIDEN per K.G.........	„	0.80
GEITENVELLEN per K.G.........	„	1.50
WOL per K.G.........	„	0.25
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„	0.55
BEENDEREN per K.G.........	„	0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.........	„	0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).		
Kwaliteit No, 1.........per dozijn	„	3,25
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„	3.87½
„ „ 2 „ „	„	4.50
„ „ 3 „	„	6.12
„ „ 3 „ „	„	6.30
„ „ 4 „ „	„	7
„ „ 5 „ „ OLA	„	
„ „ 6 „ „	„	8
„ „ 7 „ „	„	9
„ „ 8 „ „ OLA	„	7.20
„ „ 9 „ „	„	12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„	
„ „ 11 „ „	„	
„ „ 12 „ „ OLA	„	
„ „ 13 „ „	„	
„ „ 14 „ „ OLA	„	
„ „ 15 „ „	„	
„ 1 van 25 c.M. of minder	f.	
STROOHOEDEN (latal):		
Kwaliteit X per dozijn.........	f	1,12½
Kwaliteit XX per dozijn	f	1.75

Buitenland.

Oostenrijk-Servië.

Terwijl de volkeren nog gevangen liggen in den ijzeren greep van den dood, gaan onze gedachten dezer dagen terug naar de eerste twee slachtoffers dezer wereld-hekatombe. Twee zoo dikwerf falende revolverschoten troffen twee slachtoffers, koninklijk door hun heerschersbestemming, maar koninklijk niet minder door den adeldom hunner deugden, door hun toewijding aan land en gezin, door hun moedig voorgestane geloofsovertuiging, in leer en praktijk.

Nooit werden dooden zoo gewroken! Honderdduizenden zijn hen gevolgd in grillig luguberen doodendans, en het Christelijk Europa richtte een doodenfeest aan, als het heidendom in zijn dwaaste orgieën er nimmer een vierde.

Ze vielen, de Oostenrijksche kroonprins en zijn edele gemalin, als slachtoffers van den groeienden haat van twee landen, en alles wat zich in den loop der jaren aan vijandschap, haat en nijd in de groote familie der volkeren had opgestapeld, sloeg in lichte laaie; de vorstenmoord van Serajewo werd de eerste acte eener wereldtragedie.

Nog steeds vlamt de datum van 28 Juni 1914 bloedig-rood boven het strijdend Europa, maar toch, schoon gedrukt door zijn peilloosdroeve gevolgen zien wij hem reeds op een afstand zoodat eenerzijds objectieve nuchterheid, en anderzijds nog de noodige belangstelling aanwezig zal zijn voor het brokje wereldhistorie, dat zich om dien datum legert als om zijn droevig hoogtepunt.

't Zou opzet en omvang van een behoorlijk courantenartikel ver te buiten gaan, alles wat met den aanslag op den aartshertog samenhangt in bijzonderheden uiteen te zetten en te beoordeelen. Slechts de houding door Oostenrijk tegenover de misdaad aangenomen, van zoo groot gewicht voor het uitbreken van den krijg, verdient te worden onderworpen aan een nadere beschouwing en waardeering. De hier in alle bescheidenheid gebodene op objectieven grondslag gevormde, mocht zich vrijwel zien bevestigd in een universitair historisch-critisch onderzoek aan de voorgeschiedenis van den oorlog gewijd, en door schrijver dezes bijgewoond in de overpeinzing, dat het behandelde in onze collegezalen niet altijd tintelt van een dergelijke actualiteit.

Kort en bondig samengevat zou men de houding der Donaumonarchie zoo kunnen vaststellen: Oostenrijk was vast besloten Servië door een oorlog te tuchtigen, daartoe gedwongen door een volstrekt onhoudbaren toestand, ontwikkeld door een hopelooze botsing van tegenstrijdige van weerszijden begrijpelijke maar te vinnig nagestreefde belangen. Belangen, van Servische zijde misschien het meest verklaarbaar maar tevens gediend met middelen, die geen beschaafde natie zich kon laten welgevallen. Als hopelooze botsing van belangen, met uiterste consequentie en zelfzucht nagejaagd, kan dit Oostenrijksch-Servisch geschil tevens dienen als type van de reeks van conflicten, die in dezen moordenden krijg een geweldadige oplossing zoeken.

Hoe onhoudbaar de toestand was, blijkt op het eerste gezicht. Geen onpartijdige zal kunnen ontkennen, dat Oostenrijk er in geslaagd is aan te toonen, dat in Servië een speciaal anti-Oostenrijksche Groot-Servische beweging bestond, loerend op afscheuring van bepaalde gebieden van de Donau-monarchie. Een beweging, die voorde tot een reeks aanslagen (8 Juni 1912; 18 Augustus 1913; 20 Mei 1914, alle tegen een hoogen Oostenrijker met den moord op den troonopvolger tot slot, en door pers en vereenigingsleven op zoo openlijke en voor Oostenrijk diep grievende wijze gevoerd, dat de Servische regeering door dit toe te laten den schijn van medeplichtigheid of althans aanmoedigend dulden op zich heeft geladen. Een Servisch majoor gaf b. v. als voornaamste doel der Sokol- of turnvereenigingen openlijk aan: de voorbereiding tot den krijg tegen den „gefährlichen, herzlosen, lüsternen, lästigen und gefräszigen Feind im Norden"; elders geeft men als doelwit: de bevrijding van de over de Drina wonende broeders, die (niets meer of minder!) de folteringen van den Gekruisigde doorstaan. Wat de pers wilde en openlijk mocht voorstaan kan blijken uit uitlatingen als deze: „wij hebben Turkije verslagen, wij zullen ook Oostenrijk uiteenslaan. Eén oorlog hebben we beëindigd, thans

staan we voor een tweeden". En als staaltje van de beleedigingen, die de pers openlijk mocht uiten, kan dienen: „Wat in het privaatleven misdaad heet noemt men in Oostenrijk politiek. De geschiedenis kent een monster, en dat monster heet Oostenrijk". Tegenover dergelijke liefelijkheden, niet in een enkele maar in een reeks organen voorkomend, kon Oostenrijk zich natuurlijk niet neerleggen bij de uitvlucht der Servische regeering, dat de perswet of grondwet niet toestond er tegen op te treden. Dat Oostenrijk niet eerder ingreep is waarschijnlijk alleen hieruit te verklaren, dat het wachtte op een eclatante uiting dier beweging, om dan ook tot de hardste maatregelen te kunnen overgaan' En de moord te Serajewo was werkelijk maar al te eclatant!

Deze Groot-Servische beweging was voor Oostenrijk te gevaarlijker, sinds Servië uit de beide Balkan-oorlogen zoo krachtig was te voorschijn getreden. Dit ondervond Oostenrijk als een groote teleurstelling. En de verklaringen door Giolìti den 5en December 1914 in de Italiaansche kamer afgelegd laten geen twijfel over, of Oostenrijk was in 1913 vast besloten in den Balkan-oorlog in te grijpen, en is hiervan waarschijnlijk alleen door zijn beide bondgenooten teruggehouden. Thans nu het in den moordaanslag zoo'n schitterende aanleiding vond zou het zich niet laten weerhouden, te meer, daar met de kracht van Servië ook de verbittering tegen Oostenrijk onrustbarend was gestegen. En niet geheel onbegrijpelijk. Immers een land met hooge aspiraties als Servië zou het nooit vergeten, dat het door de stichting van het koninkrijk Albanië van de eenmaal veroverde zee was teruggedrongen. Dit vergaf het Oostenrijk nooit, al had het dit waarschijnlijk nog meer aan Italië te wijten. Wat er ook voor de stichting van een onafhankelijk Albanië te zeggen valt: was dit niet door te voeren, dan door een krachtig opstrevend volk van de in ze gevierenden krijg veroverde zee terug te dringen, dan moet deze politiek alleen reeds als onmogelijk en op den duur onuitvoerbaar veroordeeld worden. Eveneens kon het Servische volk zich nooit neerleggen bij het doel van Oostenrijk, o. a. in zijn spoorwegpolitiek nagestreefd en bereikt, om Servië economisch afhankelijk te houden. Ook bij 't terugdringen van de Serviërs van de zee was dit streven natuurlijk een hoofdfactor. En dat Oostenrijk niet aarzelde deze afhankelijkheid aan Servië te doen gevoelen, blijkt b. v. door het verbod van invoer vrijwel naar willekeur bij tusschenpoozen gelegd op Servië's voornaamste uitvoerartikel, de varkens. Vlekziekte was een altijd bruikbaar motief. Waarlijk: de toestand was inderdaad onhoudbaar, maar men moet de schuld niet alleen bij Servië zoeken.

Als eene voor Oostenrijk en Italië „verzachtende omstandigheid" zou wellicht kunnen gelden, dat ook deze beide landen zich ten slotte hebben neergelegd bij het besluit der Mogendheden op de Balkanconferentie, om Servië „een economischen uitweg" te bezorgen: wel een bewijs, dat de noodzakelijkheid hiervan algemeen werd gevoeld. 't Is niet volkomen helder wat juist met deze concessie werd bedoeld, en daarom is ze voor 't beoordeelen van Oostenrijksch houding niet geheel waardeerbaar. Lichtelijk zal men wel kunnen betwijfelen, of hier mee de eenig mogelijke oplossing beoogd werd, om Servië zonder meer toegang te geven tot de Adriatische Zee.

Maar afgezien van Oostenrijk's Albanië-politiek, had ook reeds de inlijving van Bosnië en Herzegowina bij het Servische volk een onuitroeibare verbittering gewekt. Mogelijk had deze vrijwel overbodige annexatie ter vermijding dier verbittering achterwege kunnen blijven; immers de feitelijke toestand veranderde er niet noemenswaardig door, maar men moet toch ook erkennen, dat een toestand van bezetting geen blijvende kan zijn. En Bosnië en Herzegowina vormen voor Oostenrijk de noodzakelijke dekking voor Dalmatië, welke smalle strook lands alléén een Groot-Servië nooit zou hebben teruggehouden van de Adriatische Zee, waartoe Dalmatië bij de voortdurende bedreiging van Triëst en Istrie door Italië voor Oostenrijk een onmisbare toegang blijft. Intusschen, het streven van het Servische volk, dat een groot verleden kende, naar uitzetting van zijn gebied over stamverwante volken, blijft niet minder verklaarbaar. Hoe krachtig de drang naar nationale aaneensluiting en nationale eenheid zijn kan, toont wel de wording van het ééne Italië en het ééne Duitschland. Voorwaar Hopelooze botsing van wederzijds begrijpelijke, maar onmogelijk te vereenigen belangen!

De toestand werd dan ook onmiddellijk na den moordaanslag door de Serven, wier geweten naar 't schijnt niet volkomen gerust was, als dreigend gevoeld. Zoowel de Servische gezant te Weenen, Jovanovitch, als de minister-president Pasjitch, vermoedden aanstonds, dat het onderzoek naar de aanleiding van den aanslag zich tot geheel de Groot-Servische beweging zou uitstrekken. 7 Juli geeft Jovanovitch zelfs te kennen: of het bewezen wordt of niet, dat de aanslag in Belgrado is geïnspireerd of voorbereid, vroeg of laat moet Oostenrijk de kwestie van de zoogenaamde Groot-Servische agitatie binnen de monarchie toch oplossen. Volgens hem ook was de afrekening met Servië naar de overtuiging van de Weensche hooge financiëele kringen de eenige weg, om uit de financiëele en economische crisis te geraken, die sinds de inlijving van Bosnië en Herzegowina in Oostenrijk heerschte. En inderdaad is dit ook een punt van beteekenis. De laatste jaren had Oostenrijk eigenlijk voortdurend half gemobiliseerd gestaan tegenover de Servische grenzen. Dit moest op financiëele uitputting uitloopen. Ook van Duitsche zijde wordt er zeer beslist op gewezen, dat het voortduren dezer toestanden Oostenrijk op den duur tot een waardeloozen bondgenoot zou hebben gemaakt.

Naast dezen onhoudbaren toestand maakte ook de overtuiging, dat de gelegenheid gunstig was, een doortastend optreden van Oostenrijk waarschijnlijk. Dit rekende er vooreerst op, dat de misdadige, diep-tragische aanleiding de sympathie van heel Europa tegenover het moordende Servië zou bezorgen. Servië was bovendien nog niet op zijn verhaal gekomen van twee zware oorlogen; Rusland had zijn legerorganisatie nog niet geheel voltooid; Frankrijk zat midden in den overgang van den twee- tot driejarigen dienstplicht. Vooral de Duitsche gezant te Weenen, Von Tschjips, was er heilig van overtuigd: nu of nooit. Deze schijnt ook van meening te zijn geweest, dat Rusland zich niet voldoende krachtig gevoelde om Servië bij te springen. Blijkens een verklaring van Italiaansche zijde had Oostenrijk een dergelijke overtuiging ook op de Balkan-conferentie opgedaan. En vooral: Oostenrijk kon onvoorwaardelijk rekenen op den steun van het op oorlog volslagen voorbereide Duitschland.

Deze onhoudbare toestand naast gunstig motief en gunstige gelegenheid, maakte het á priori waarschijnlijk, en men zal moeten erkennen, ook nagenoeg noodzakelijk, dat Oostenrijk zou overgaan tot een militaire actie. Er kwamen reeds spoedig aanwijzingen, dat het die richting zou ingaan. Het officiëele Oostenrijksche telegraafbureau leverde, tegen zijn gewoonte, aan de dagbladen een overzicht van uitlatingen der geheele Servische pers, wel geschikt een oorlogsstemming te verwekken. De Oostenrijksche pers was buitengewoon oorlogszuchtig.

De „Neue Freie Presse" schreef: „Wij moeten de zaken met Servië regelen door oorlog; vreedzame middelen baten niet. En als 't vroeg of laat toch tot oorlog moet komen, is 't beter nu de zaak aan te pakken." Dat Bunsen, de Engelsche gezant te Weenen, een ontgoocheling bij 't volk meende waar te nemen op 't gerucht, dat Servië aan Oostenrijks eischen zou toegeven, is wel aannemelijk. Van de Engelsche ambassade te Berlijn berichtte men 25 Juli aan Grey, dat Von Jagow openlijk aan sir Rumbold toegaf, dat Oostenrijk-Hongarije aan Servië een lesje wenschte te geven. Dat Oostenrijk de uit den onhoudbaren toestand geboren oorlogsnóódzakelijkheid aanvaardde, bleek overigens wel het helderst uit de enorm zware eischen, die het op zoo korten termijn aan Servië stelde. Men zou kunnen twisten over de vraag of het Oostenrijksche ultimatum de Servische souvereiniteitsrechten schond, maar ontkennen kan men niet, dat deze minstens zeer ernstig werden bedreigd, ook wanneer men de Oostenrijksche eischen zoo begrijpt, als de steller der eischen ze begrepen wil zien. De zaak is van genoeg gewicht om er heel even op in te gaan.

Punt 5 en 6 van het Oostenrijksche ultimatum komen hier vooral in aanmerking.

Punt 5 eischt de medewerking in Servië van vertegenwoordigers van de Oostenrijksch-Hongaarsche regeering bij de onderdrukking van de revolutionnaire beweging. Strikt vertrouwelijk lichtte graaf Berchtold aan zijn gezant te Petrogrado de bedoeling van dezen eisch toe. Deze was n.l. louter practisch. Bij het woord „Collaboration", dacht men aan de oprichting van een geheim „bureau de Sûreté" in Belgrado, dat naar de wijze der analoge Russische inrichtingen te Parijs zou te werk gaan, en met de Servische politie- en bestuursambtenaren zou samenwerken. Maar Berchtold vergeet hierbij een wezenlijk onderscheid met de bedoelde Russische inrichting te Parijs, n.l. dat deze haar teedere zorgen uitsluitend tot Russische onderdanen uitstrekt, terwijl de Oostenrijksche ambtenaren te Belgrado zich bij voorkeur en op de allereerste plaats met Serviërs hadden bezig te houden. Verder is het wel overduidelijk, dat een groote mogendheid meer concessies kan doen zonder gevaar voor eigen souvereiniteit, dan het kleine Servië aan het groote, vijandige Oostenrijk. 't Laatste houde men ook in 't oog bij 't beoordeelen van den eisch in punt 6, om een gerechtelijke vervolging in te stellen tegen de medeplichtigen aan den aanslag, die zich op Servisch grondgebied bevinden. Gedelegeerden van de Oostenrijk-Hongaarsche regeering zouden aan het daartoe strekkend onderzoek moeten deelnemen.

In haar aanmerking op het Servische antwoord legt de Oostenrijksche regeering den nadruk op het verschil tusschen „gerechtelijke vervolging" (enquête judiciáire) en het daartoe strekkend „onderzoek" (recherches): niet bij de eerste, wel bij het laatste werd medewerking van Oosterijksche organen gevorderd; alleen bij de „polizeilichen Vorerhebungen": Theoretisch wellicht zeer juist, maar practisch voor Servië hoogst gevaarlijk. Deze eischen heeft men onmiddellijk als een bedreiging der Servische souvereiniteit gevoeld b.v. Sir Edward Grey, en als deze de bemiddeling biedt der vier niet betrokken mogendheden om Servië tot algeheele voldoening aan Oostenrijk te dwingen, dan stelt hij als voorwaarde dat Oostenrijks eischen de Servische souvereiniteit onaangetast zullen laten. Onnoodig te zeggen, dat de Engelsche Minister hierbij vooral aan punt 5 en 6 dacht.

Vraagt men echter: waren de eischen van Oostenrijk dan onrechtvaardig, dan moet het eenigszins verbluffend antwoord luiden: Neen! De Servisch anti-Oostenrijksche woeling, culmineerend in den vorstenmoord van Serajewo, was van dien aard geworden, dat Oostenrijk zich slechts op twee manieren daartegen beveiligen kon: ofwel door Servië materieel lam te leggen, machteloos te slaan, dus: door oorlog; ofwel door zelf in Servië toezicht te houden. Niemand zal van Oostenrijk met billijkheid hebben kunnen verwachten, dat het de vervulling zijner eischen gelaten overliet aan een regeering en ambtenaren, die zelf door een anti-Oostenrijksche besmetting het hevigst waren aangetast.

Vandaar ook, dat Oostenrijk de concessies van Servië, hoewel verder gaande dan iemand verwacht had (Rusland had blijkbaar op dat oogenblik liefst den oorlog vermeden gezien), niet als basis van verdere onderhandelingen kon beschouwen, maar onvoorwaardelijke aanneming eischte. En van Servië, door een macht als Rusland in den rug gedekt, was deze niet te verwachten. Maar niets belicht zoo scherp het volstrekt onhoudbare van den toestand dan het feit, dat de eene partij eischen moest stellen, die de anderen niet kon aannemen.

Wij kunnen dus met den verdienstelijken schrijver der Oorlogschronica in *De Maasbode* (September 1914) vooropstellen het goede recht van het optreden der Oostenrijksche monarchie tegen Servië, ten minste wanneer wij ons baseeren op den eenmaal ontwikkelden toestand. Maar de billijkheid eischt een stap terug te doen, en te vragen: aan wie is de ontwikkeling van dien toestand te wijten? En dan zoeke men, zooals meestal bij twee vechtenden, de schuld niet louter aan ééne zijde. Te betreuren is het, dat Oostenrijk, toen het eenerzijds door de inlijving van Bosnië en Herzegowina de gevoelens van het Servische volk op een zoo teer punt kwetste, wellicht in zijn eigen belang moest kwetsen, anderzijds de kunst niet verstaan heeft of zelfs niet heeft gepoogd de geslagen wonde te heelen. Integendeel, zwaar woog zijn economische druk dikwijls op zijn kleinen nabuur, die zelfs in zijn overwinnend voortrukken naar zee werd gestuit, al treft misschien de hoofdschuld voor het laatste op de eerste plaats Italië, zooals van Oostenrijksche zijde is geïnsinueerd.

Te weinig heeft Oostenrijk bedacht, dat zijn politiek tegenover Servië, door Rusland gesteund, een onmogelijkheid was en een gevaarlijke bedreiging voor den wereldvrede. Te zeer stelde het zich, ook na den aanslag van Serajewo, op het theoretisch wel juiste, maar practisch onmogelijke standpunt, dat het een kwestie gold alleen tusschen de Donau-monarchie en haar kleinen nabuur. Wat te meer te betreuren is, omdat ten slotte bleek, dat Oostenrijk geen wereldoorlog voor de uiterste vervulling zijner eischen over had. Immers toen deze dreigde, verliet het zijn standpunt en bleek geneigd toe te staan, wat het altijd geweigerd had, n. l. zijn geschil met Servië te maken tot een onderwerp van internationale bespreking.

Maar toen was het te laat en lag het zwaartepunt door de inmiddels ingetreden Russische mobilisatie voortaan tusschen Petrograd en Berlijn.

En de Duitsche diplomatie aarzelde geen oogenblik de conclusie te trekken, die het militaire belang naar hare meening voorschreef, en de ultimata gingen naar de Newa en de Seine.

Mogelijk is het, dat na de annexatie van Bosnië en Herzegowina iedere Oostenrijksche poging tot kalmeering van Servië tot mislukking ware gedoemd. Maar ware een dergelijke poging gedaan, dan zou Oostenrijk in ieder geval onschuldiger hebben gestaan aan het afschuwelijk Europeesch conflict. Doch zoo lang louter het eigenbelang de verhouding der volkeren beheerscht, zonder dat ooit een natie ook zelfs 't minste wil ten offer brengen aan het wereldbelang, zullen botsingen onvermijdelijk blijven. Welnu, gelijk bij de individuen zal ook bij de volken in 't diep doordringen der Christelijke beginselen de eenige afdoende bestrijding van 't al te zelfzuchtig eigenbelang te vinden zijn; kerstening der diplomatie moest de eerste, maar uiterst moeilijke taak der vredesidealisten zijn.

Amsterdam. J. WITLOX. pr.

De Maasbode.

HAVEN-NIEUWS
VAN 22 JULI – 5 AUG.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Pr Willem I	J P v Borden	22 Juli	Amsterdam	23 Juli	New York
Merida	A Johanson	19 „	La Guayra	21 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	20 „	Maracaibo	20 „	New-York
Caracas	H Hichborn	21 „	New York	21 „	La Guayra
Caracas	Hichborn	26 „	La Guayra	26 „	New York
Merida	A Johanson	26 „	Maracaibo	27 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	29 „	New York	29 „	Maracaibo
Dictador	Ellinsen	24 „	New York	25 „	Baracoa
Viator	O'Eriksen	28 Juli	New York	29 Juli	New York
Merida	A Johanson	31 „	Maracaibo	31 „	La Guayra
Merida	A Johanson	2 Aug	La Guayra	3 Aug	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	3 „	Maracaibo	3 „	NewYork
Philadelphia	G W Goodman	2 „	New York	3 „	La Guayra
Oranje Nassau	D Haasnoot	3 „	New York	4 „	New York
Europa	E Fullen	31 Juli	Génova	31 Juli	Colón

Schooners	Aankomst	van	Schooners	Vertrek	naar
Juan Luis V	22 Juli	Aruba	*Sirena H*	22 Juli	Cartagena
Pluma de oro	23 „	Velade Coro	*Alix H*	23 „	Aruba
M Leoncita	23 „	Aruba	*Diana V*	24 „	Maracaibo
República D	24 „	Sto Domin.	*Meteor H*	24 „	Rio Hacha
Silfide H	24 „	Maracaibo	*Pluma de oro V*	26 „	Vela de Coro
Alix H	25 „	Aruba	*Perla de Ozama*	26 „	Sto Domingo
Juan Luis V	25 „	Aruba	*M Leoncita*	25 „	Aruba
Refugio H	27 „	Aruba	*Meda H*	25 „	Bonaire
M. Leoncita H	28 „	Aruba	*Frieda*	26 „	Pto Colombia
Diana H	28 „	Maracaibo	*Electra*	26 „	Trinidad
Estelle H	28 „	Isl Barlov	*Alix H*	26 „	Aruba
			Juan Luis H	27 „	Aruba
			Refugio H	27 „	Aruba
			Abeona H	27 „	Manzanilla
			Silfide H	28 „	Maracaibo
			Hirondelle H	31 „	Maracaibo
			República D	31 „	Sto Domingo